

"У АТАКУ
ШЛА ПЯХОТА".
Са
святкам
Перамогі.

2

"РАЗГУЛЯЎСЯ
ЮР' ЕЎ КОНЬ..."
Прайшло
адно з папулярных
святкаў
на Беларусі.

3

"КАРАЛЕЎСКІ
НУМАР-13".
У Гродна адбыўся
конкурс
прыгажосці.

3

ГАРАСКОП
НА ТЫДЗЕНЬ.

3

БЕЛАРУСКАЯ
МАЛАДЗЁЖНАЯ
ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

7 мая 1994 г.

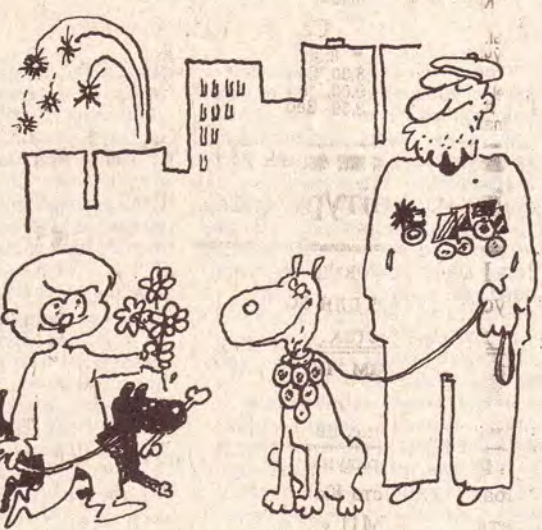
Субота

№ 49(13766)

Кошт у розніцу 100 рублёў

Выдаецца з 1921 года

Малюе Віктар ДУБОВІК

На добрае слова не бугзем скупыя

З кожным годам іх застаецца ўсё менш спрод нас. З кожным годам мы ставім перад сабой пераможчы і грозных гадаў Вялікай Айчыннай.

У святых не прынята гаварыць пра сумнае. Але гэта — асаблівае. Памяць аб Перамозе ў 45-м неаддзяльная ад лёсаў салдат Айчыны, якія не дажылі да светлага дня. Яна неаддзяльная і ад тых, хто, сустрэўшы Перамогу, лэйшоў з жыцця, пакутуючы ад фантэзіяў ранаў. Шчырыя паклон гэтым людзям...

У гэты майскі дні (і не толькі!) мы павінны быць надзвычай чуйнымі да пакалення, якое прайшло вайну. Некалі рызкоўныя хлопцы і дзяўчаты, сёння — зямляныя старыя. Многія хварэюць, жывуць у адзіноце. Але ім не адмовіш у сіле духу, у вернасці тым ідэалам, дзеля якіх яны не шкадавалі жыцця. Падзякуем ім за тое, што коштам гэтай вялікай веры ў Перамогу права на жыццё дадзена нам...

9 мая будзе кветкі і віншаванні ветэранам Вялікай Айчыннай, будзе ўспаміны аб партызанскіх кастрах і баях на перадавай. Не забудземся на доброе слова, на шчырую думку для сваіх родных, сяброў, калег.

Сёння чыраванаемяўшы шлюц журналістам, ветэранам вайны, што працавалі ў нашай газеце, пажаданні шчасця і доўгіх гадоў жыцця. Мы помнім і пра тых, каго ўжо няма побач з намі.

Фота Сяргея БРУШКО.

Кур'ер "ЧЗ"

Дарагія суайчыннікі!

Сардэчна віншую ўсіх вас з усенародным святкам — Днём Перамогі! Асабліва шчырыя словы павагі і ўдзячнасці хочацца выказаць ветэранам Вялікай Айчыннай вайны. І тым, хто прайшоў вогненнымі фантэзіямі дарогамі, і тым, хто змагаўся ў партызанскіх атрадах і падполлі, і тым, хто дзяваў і нававаў у заводскіх цэхах, і тым, хто пры страшным напружанні ўсіх сіл вырашчаваў збожжа.

Светлая памяць загінуўшым на палях баў, не дажыўшым да сёлётнага Дня Перамогі. Беларускі народ святкаваў і сваім сэрцам вечную ўдзячнасць усім сынам і дочкам за гераічны подзвіг у імя жыцця.

Дарагія ветэраны! Упэўнены, што ваш вялікі жыццёвы вопыт, любоў да Бацькаўшчыны ў гэты цудоўны час будзе садзейнічаць справе кансалідацыі нашага грамадства, выхаванню падрастаючага пакалення.

Жадаю кожнаму з вас доўгіх гадоў жыцця, моцнага здароўя, дабрабыту, шчасця і поспеху на карысць роднай Беларусі!

З глыбокай павагай Старшыня

Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

М.ГРЫБ.

Дарагія ветэраны Вялікай айчыннай вайны!

9 мая народ Рэспублікі Беларусь разам з іншымі брацкімі народамі адзначае Дзень Перамогі над фашызмай Германіяй. Наш суровы і цяжкі шлях да перамогі адлюстраваны ў лічбах ахвяр і страт беларускага народа. Кожны чацвёрты жыхар рэспублікі загінуў на фронце, у партызанскіх атрадах і падполлі, спалены або закатаваны ў канцлагерах.

Для нашага народа вайна — не проста гісторыя, а вечны чалавечы боль. Гэта памяць аб мінулым, аб гэтых велізарных ахвярах, аб матэрыяльных страхах. У мільёнах сэрцаў не згадзілася горыць цяжкіх страт.

Мы помнім, што беларускі народ ішоў да перамогі не ў адзіноцтве, а ў цесным страі з іншымі народамі. Таму святка Перамогі — гэта агульнае непаддзяльнае святка беларускага, рускага, украінскага і іншых народаў, якія перамаглі карычневую напасць.

Імёны барацьбітоў з фашызмам, якія загінулі на нашай зямлі, назаўсёды застаюцца ва ўдзячнай памяці беларускага народа. Без іх гераічнага жыцця, аддадзенага за нашу свабоду, не было б і перамогі.

Сёння, як ніколі раней, для кожнага з соцею тысяч ветэранам Вялікай Айчыннай вайны справаўдліва ў адзіноцтве і ўроках вайны. Не толькі матэрыяльныя цяжкасці, боль ад ран і калецтваў, але і скажэнне праўды аб ёй трывожыць душу ветэранаў.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Акцыя памяці

арганізавана вучнямі і настаўнікамі школы № 190 г. Мінска. Праходзіць яна ў некалькі этапам.

Напярэдадні свята Перамогі ў школу былі запрошаны ветэраны Вялікай Айчыннай вайны, якія жывуць на тэрыторыі мікраараёнаў Уручча-1, 2, 3. Шчырыя словы падзякі за ўклад, унесены ў разгром ворага, пажаданні добрага здароўя і доўгіх гадоў жыцця былі сказаны ў адрас ветэранаў. Удзельнікі мастацкай самадзейнасці школы падрыхтавалі для іх канцэрт. Сваё майстэрства прадэманстравалі коня і скрыпачы, балалаечнікі, чымбалісты, танцоры, вакалісты.

Тых ветэранаў, хто не змог прыйсці ў школу, дзеці павіншавалі дома і ўручылі ім кветкі.

А 9 мая вучні гэтай школы прыйдуць да магіл воінаў, да брацкіх магіл, якія знаходзяцца на тэрыторыі Уручча, ускладуць кветкі і ўшануюць памяць барацьбітоў за свабоду Радзімы.

Нізкі паклон жывым і вечная памяць загінуўшым!

Валянціна ШПІЛЕЎСКАЯ.

Дзень перамогі — кожны дзень

Добрачынную акцыю падрыхтавала Усебеларуская асацыяцыя інвалідаў Вялікай Айчыннай вайны ў падарунак сваім падпалечным, якія праходзяць лячэнне ў шпіталі ў Баранавічах.

Напярэдадні Дня Перамогі тут было арганізавана сапраўднае свята. Прама ў бальнічныя палаты пацыентам былі дастаўлены віншавальныя трохвугольнікі, падобныя на пісьмы, што прыходзілі салдатам мінулай вайны. Аб тым часе помнілі ім святую радыёгазету і макет рэйхстага, на фоне якога яны сфатаграфаваліся.

БЕЛІНФАРМ.

Хто ў лідэрах?

Паводле паведамленняў, якія паступаюць ад ініцыятыўных груп па збору подпісаў грамадзян у падтрымку прэтэндэнтаў на пасаду першага прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, пакуль што на гэтым этапе кампаніі лідэраўца Вячаслаў Кебіч і Васіль Новікаў.

Прэм'ер-міністр заручыўся падтрымкай каля 150 тысяч жыхароў рэспублікі, а сакратар ЦК партыі камуністаў Беларусі — звыш ста тысяч сваіх прыхільнікаў. Трэці радок у неафіцыйнай "табліцы папулярнасці" займае народны дэпутат Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка. За яго кандыдатуру ў падпісныя лісты ўнеслі свае прозвішчы больш як 90 тысяч грамадзян.

Паступова павышаюцца рэйтынгавыя паказчыкі і іншых прэтэндэнтаў. Следзім за лідэраўцай тройкі ідуць старшыня Маладзечанскага гарадскога Савета дэпутатаў Геннадзь Карпенка, генеральны дырэктар Міжнароднага інстытута менеджмента Віктар Цярэшчанка і дырэктар Цэнтра палітычных і эканамічных даследаванняў Еўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэта, экс-спікер парламента Станіслаў Шушкевіч.

Тым часам кандыдаты на прэзідэнцкае крэсла працягваюць сустрэчы з выбаршчыкамі. Так, гэтымі днямі Станіслаў Шушкевіч наведаў Баранавічы, Аляксандр Лукашэнка — Мар'іну, прэзідэнт Саюза прадпрыемальнікаў Уладзімір Каранін выступіў у Бабруйску.

Якаў ЯСЭПКІН.

Велікодная міласэрнасць

Да 10 мая працягнецца на Віцебшчыне тэматычныя міласэрнасці. Мэта гэтай дабрачыннай акцыі — аказаць рэальную дапамогу старэйшым людзям.

Дарчы. Фонду міласэрнасці і здароўя на Віцебшчыне спецыяльна пачаў гадоў. Не так даўно жыццё гэтай самакрануемай арганізацыі. З дзяржаўнага бюджэту яна не атрымлівае ні капейкі. Летась спынілася наступленне сродкаў з дабрачынных ахвяраванняў ад прадпрыемстваў і жыхароў вобласці. Застаецца спадзявацца на камерцыйныя структуры.

Ветэранаў меншае.

А праблем большае

Канферэнцыя ветэранаў вайны і працы адбылася ў Бешанковічах. Дэклараванні рэальнага таварыства і ўдзячнасці ўсёй шэраг праблем, якія падтрымліваюцца на кожным кроку палітычных лідэраў.

У раёне дзяржаўнага забеспячэння ўдзельнікам вайны жыллі. У райцэнтры адкрыты магазін "Ветэран", але асартымент яго вельмі небагаты. Шмат прэтэнзій у ветэранаў да медыцынскага абслугоўвання, да вузла сувязі.

Уладзімір МІХНО.

Курсы валют на 6 мая:

	Далар ЗША	Еўра	Ням. марка
Скупка	15850	16350	9650
Продаж	15700	16250	9600
"Комплекс"	15850	16350	9650
"Пашук"	15700	16250	9600
"Трыор"	15500	16000	9350

ВЫБАРЧЫ МАРАФОН

Рубінавыя агні?

□ Якаў ЯСЭПКІН, "ЧЗ"

Нібыта шчыгрынавая скура, растае час, адлучаны ініцыятыўным групам для збору подпісаў у падтрымку прэтэндэнтаў. Яго адлік, як вядома, працягнецца да 14 мая. Але і цяпер прадстаўнікі то адной, то другой кандыдацкай каманды рэгулярна інфармуюць прэсу і грамадскасць аб дасягнутым уражальным поспеху. Здаецца, многія з абавязаных змагаюцца за пасаду здолелі ўсё ж пераскочыць майскі бар'ер. А там — справа за "вердыктам" Цэнтравыбаркама, які і вырашыць далейшы лёс кожнага з палітыкаў паасобку.

Аднак цагляны слоўнага золата ў пакуль прывідны падмурак магчымага поспеху закладваліся і закладваюцца, бадай, з моманту прыняцця вядомага парламенцкага законаўдучага акта, "Муляры" прэзідэнцкага закліку працягваюць штодня. І тут нельга не заўважыць, што сапраўды царскі дарунак паднеслі ўсім прэм'ер яго ажурнае, які "паставілі" на Маскву. Адбудзецца альбо не адбудзецца рэальнае зліццё грашовых сістэм Рэспублікі Беларусь і залежыць палітычная будучыня В.Кебіча. Зразумела, калі скарасны ліфт на прэзідэнцтва не падымецца да "нябёсаў славы" раней, чым высакародныя намеры стануць рэальнасцю.

Пакуль адны падуюць пагадненне аб фінансавым аб'яднанні, як нейкі скрутак, які зваліўся ледзь не са скрыні Пандоры на галовы беларусаў, а другія не бачыць за літарамі і радкамі нічога рэальнага, па ўсёй верагоднасці, у Крамлі ідзе падступны аналітычны разбор беларускіх прырытэтаў. Падумаць ёсць над чым. У першую чаргу расійскаму прэзідэнту.

Сапраўды, хто на Беларусі лабачыць неба ў алмазах — вяртае пытанне. Ельцын, Краўчук, Шушкевіч — трыумфірат, з'яднаны Віскулімі. Украіна незалежная і тшчэйкая ляціць да прэзідэнцкіх выбараў.

Станіслаў Станіслававіч (часова?) адышоў ад дзяржаўных спраў, але і яго прозвішча значыцца ў спісе прэтэндэнтаў. Прычым, вядома, што менавіта на гэтую фігуру зроблі асноўную ставку дэмакраты. Ці захоча "пераможца" Гарбачова? застацца ў горад адзіноце?

Няма сумненняў у тым, што "беларускі шлях" праходзіць праз сэрца Рэспублікі (хай і ў прастору сімвалічна) як расійскія шляхі-дарогі на Захад — праз Беларусь. Гістарычны альянс славянскіх рэспублік нікуды не знік за тры-чатыры гады, ды і знікнуць не мог, бо ён вечны. Але як пойдзе працэс новай інтэграцыі, з якім лідэрам лягчы яго асць? На першы погляд, цяперашняе Беларускае ўрадавае кіраўніцтва, літаральна, знаходка для Рэспублікі, страціў частку камунікацыйнага "заходняга калідора". У той жа час Масква пад штандартамі дэмакратыі — не ўзорны камуністычны горад-карціна ў застылым чырвоным раме. І ўладарцаў тут людзі новай хвалі, многія з якіх хай і з партыйных шэрагаў, але ж пайшоўшы азірацца позна.

Думаецца, Расія робіць выбар. І ён можа адбіцца ў лютарку беларускай явы. Зубастыя сцены старажытнага Крамля, якія ўрадаваць тут людзі новай хвалі, многія з якіх хай і з партыйных шэрагаў, але ж пайшоўшы азірацца позна.

Такіх інакш, адна з палітычных эліт на Беларусі свае пазіцыі акрэсліла. Такое вызначэнне прырытэтаў можа стаць для яе і фатальным. Але чаму не дапусціць, што тут пераважыць дзяржаўны роздум? Апынуўшыся раптам у акіяне незалежнасці, страціўшы арыенціры, рэспубліка рызыкуе сустрэцца з Левафам. Дык чаму не зарыентавацца на рубінавыя агні крамлёўскіх вежаў?

Паважаныя ветэраны!

Саюз моладзі Беларусі віншуе вас са святкам Днём Перамогі.

Сёння вам вельмі нялёгка: бярыце сваё гадзі, хваробы, а ўвагі да вас усё менш. Побач жывуць і такія людзі, якія спрабуюць перагледзець гісторыю, прынізіць ваш

подзвіг у Вялікай Айчыннай вайне. Але ведайце, што члены нашага 150-тысячнага Саюза, як і большасць беларускага народа, з павагай адно-сяцца да ідэалаў, за якія вы ваявалі. Жадаем вам моцнага здароўя і як мага больш заставіцца ў страі.

БЮРО ЦК СМБ.

Падарожныя, мы ідзем па гэтай зямлі.

Кожны сваёй пуцінаю,

несучы ў душы сьвятло надзей і памяць.

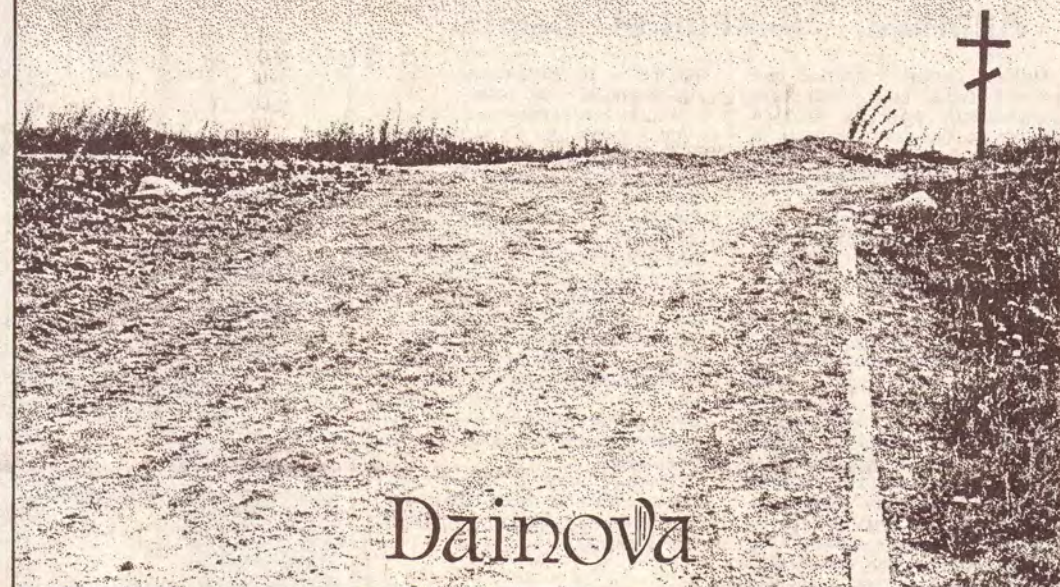
Памяць пра тых, хто адышоў ад нас назаўжды.

Усё праходзіць.

Адно застаецца нязьменным — Вечнае неба...

Радаўніца!

Хай будучы сьветлымі нашы пачуцці.

Dainova

"Суперчэннэл" — "Уо рлднэт" — "Еўраньёс"

"Мафіёзі- мастацтвазнаўцы"

З Рыма перадаюць грошы мафіі могуць садзейнічаць павелічэнню цэн на творы мастацтва і антыкварыят. Прадстаўнік італьянскай паліцыі паведамаў, што дзялікі мафіі ўсё часцей "адмываюць" грошы, атрыманыя ад гандлю наркотыкамі і махлярства на мастацкіх аукцыёнах. Укладанне грошай у творы мастацтва лічыцца адным з самых надзейных.

Бізнес па-суседску

З чэшскага горада Найдз у польскую Кудову-Здруй пераходзіць цячэч рэчыва, як і гарэлка. Прафесіянал-чайноў робіць тут да 350 рэйсаў за дзень. "Робота" пачынаецца ў сем гадзін раніцы (выстроіваецца чарга ў сотні людзей), а заканчваецца позна вечарам. Займаюцца ёю палкі. На польскім баку тавар пагружаюць у машыны, і ён "разыходзіцца" па ўсёй краіне. Чэшскія тавары

У Тэгерана "доўгія рукі"

Англіійскія сродкі масавай інфармацыі паведамілі, што Іран падтрымлівае іранскіх тэрытарыяў. Як стала вядома, іранская спецслужба наймалі баевікоў з іранскай падпольнай групой ІРА для распраў над крытыкамі тэгеранскага рэжыму. Распачынаюцца з тэрытарыяў як грашмыма, так і

каштуюць танней за польскія ў некалькі разоў.

І дзеці — тавар?

З Грэцыі высланы чатырнаццаць балгарскіх грамадзян. Усе яны абінававаюцца ў спробах прадаць уласных дзяцей. У Грэцыі, як сьведчае паліцыя, наладжана цэлая сістэма падпольнага ўвозу малых дзяцей з суседніх Албаніі і Балгарыі.

(Працяг на 3-0 стар.)

Дзяжурны на выпуску —
Я. ЯСЭПКІН.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВ'ЯЗІ "ЧЫРВОНОЙ ЗМЭНЫ"

СА СВЯТАМ ПЕРАМОГІ!

БІЗНЕС-КЛАС

 Вядучая рубрыкі
Вера ПАЛЯКОВА
Тэл. 68-28-52

"ТАСІС" абгрунтавалася на Беларусі

На базе Беларускага фонду фінансавай падтрымкі прадпрыемстваў пачалі працаваць галоўны саветнік па праграме "ТАСІС" Генрых Шімерман і эксперт Улад Шыдэль. Мэта іх доўгачасовага візіту ў Беларусь — стварэнне інфармацыйнага цэнтру бізнес-камунікацыі, устанавленне кантактаў з беларускімі прадпрыемствамі, а таксама з сярэдняга бізнесу, вывучэнне магчымасцей выхаду нашай прадукцыі на сусветны рынак.

Святлана КУЛІКОВА.

Дзе шукаць выйсце з крызісу?

Прэзідэнт Саюза прадпрыемстваў і арандатараў, доктар эканамічных навук прафесар Макс Куняўскі лічыць прыватызацию і прадпрыемства адным з галоўных сродкаў развіцця эканомікі Рэспублікі Беларусь. Ён заявіў, што прыватызация будзе садзейнічаць павышэнню эфектыўнасці вытворчасці, палепшэнню жыцця шырокіх мас насельніцтва рэспублікі. Кожны грамадзянін зможа стаць гаспадаром, уласнікам, таму эканоміка атрымае дадатковы "штуршок да развіцця".

Усе жытцёвыя нашай рэспублікі атрымваюць асаблівае значэнне ў гэты час. Іх колькасць будзе залежаць ад працоўнага стажу, саставу сям'і. Тым, хто па стане на 1 студзеня 1991 года мелі ўклады ў асцяжніцкіх банках, атрымваюць дадатковыя чэкі. Ільготы прадугледжаны для інвалідаў 1 і 2 груп, удзельніц Вайны Айчынай, разбілітаваных у выніку незаконных рэпрэсій.

Працоўныя калектывы і асобныя грамадзяне атрымваюць магчымасць выпісваць прадпрыемствы і ўстановы, на якіх яны працуюць, ва ўласнасць.

Макс Куняўскі даў высокую ацэнку "Праграме развіцця прадпрыемстваў". Аднак прэзідэнт Саюза прадпрыемстваў і арандатараў лічыць, што неабходна стварыць рынак зямлі, зямельныя банкі, даць "зьялінае святло" фермерскаму руху.

Незалежна ад таго, ці будзе заключаны валютны саюз з Расіяй, беларускія прадпрыемствы і арандатары маюць намер развіваць сяброўскія адносіны з рыначнымі структурамі краін СНД.

У рэспубліцы — напружаная грамадска-палітычная абстаноўка, выкліканая неадпаведнасцю сёл рэформіраванай эканоміцы. Таму трэба рэзка паскорыць тэмп прыватызавання, кую Куняўскі ахарактарызаваў так: "Ваўчарызацыя плюс выкуп уласнасці працоўнымі калектывамі і асобнымі грамадзянамі".

Зараз усё большае распаўсюджванне атрымлівае тэорыя сацыяльнага партнёрства прадпрыемстваў, наёмных работнікаў і ўлада. Прафсаюзы, Канфедэрацыя прамысловікоў і прадпрыемстваў, урад рэспублікі заключылі генеральнае пагадненне аб сумеснай дзейнасці па палярэджанню канфліктных сітуацый.

Нам патрэбны не стачкі і забастовкі, а мэтанакіраваная работа ўсёй народнай гаспадаркі. Сістэма сацыяльнага партнёрства (трыпарытэты), на думку кандыдата тэхнічных навук, члена Пагадзальнага савета рэспублікі па працоўных і сацыяльных пытаннях Юрыя Вясёлова, — шлях да вырашэння ад грамадзянскай вайны і нацыянальнай катастрофы.

Валерый КАЛЕСНИКАЎ.

Знайсці сябе на полі пад Дуброўнам...

За рысай той
маўкліва,
пуста,
І на дарогах
крыжавых
Узводзім
помнікі
і бюсты
Мы не для іх,
а для жывых.

І для дзяцей,
каб не зблудзілі
У гушчары
нікчэмных дат.
Каб памяць
песні нарадзіла
Аб
неўміручасці
салдат.

Пімен ПАНЧАНКА.

Фота А. КЛЕШЧУКА.

Дарагія ветэраны Вялікай Айчыннай вайны!

 (Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

Усё менш сярод нас ёсць удзельнікі і вядомцы. Таму жывыя не павінны дапусціць, каб памяць аб вайне стала прадметам спекуляцый, скажэнняў і зневажанняў. У рэспубліцы будуць устаноўлены імёны ўсіх загінуўшых, а іх подзвігі — увекавечаны.

Свяшчэнны доўгі наш абавязак думаць аб жывых героях — абаронцаў Айчыны.

Нягледзячы на цяжкія эканамічныя ўмовы, Савет Міністраў абавязаны на падтрымку ўсяго народа рэспублікі. І ў далейшым будзе рабіць усё магчымае па аказанню ветэранам матэрыяльнай і маральнай падтрымкі ў складанні перыяду нашай гісторыі.

Паважаныя суамерыкі!

У гэты дзень мы ўшаноўваем

мужнасць, адвагу і гераізм кожнага, хто са зброяй у руках да канца выканаў свой абавязак, зрабіў

усё, каб прыйшла пераможная

ясна. Бязмежныя мая ўдзячнасць і павага да герояў-франтавікоў, партызан і падпольшчыкаў.

Небывалую стойкасць і працоўную доблесць у ліку часу праявілі працоўнікі тылу. Іх жыццё і праца ў гады вайны былі падпарадкаваны аднаму святому абавязку: "Усё для фронту, усё для перамогі!"

Упаўнёны, што на слаўных справах ветэранаў вайны і працоўнага тылу будуць выходзіць новыя пакаленні, вучыцца мужнасці, адвазе і стойкасці.

Вішнюю вас з Днём Перамогі, дарагія таварышы!

Слава ўсенароднаму подзвігу імя Радзімы, імя жыцця на зямлі! Моцнага вам здароўя, шчасця, дабрабыту і ўпаўнёнасці ў заўтрашнім дні!

3 павагі

 В.Кебін,
Старшыня
Савета Міністраў
Рэспублікі Беларусь.

Хроніка "Чырвонай змены"

Майскіх чыгуны "Чырвонай змены", якія ўбачылі свет у 1945 годзе, па-сапраўднаму ўзніклі. Вызвалена ўжо ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў Беларусь радавалася Перамозе. Старонкі маладзёжнай газеты спракціраваны павелічэннем абшчынскіх і мікра-аблоў, што прайшлі ў гарадах і вёсках рэспублікі. У гэты ж дзень з'яўляюцца апошнія аперацыйныя зводкі з фронту.

"Воіскі 3-га Беларускага фронту зачынілі прыём капітуляцыйных збройнаў і часцей нямецкіх войскаў у раёне вусця ракі Вісла і рабілі працягваючы заняты тэрыторыі, ачышчаючы яе ад застаўшыхся дробных груп і асобных салдат праціўніка. Усяго прынята больш як 20 000 палонных нямецкіх салдат і афіцэраў і 3 генералы. Улічаны наступныя прафесіі: самалётчы — 50, танкаў і самаходных гармат — 20, палых гармат — 300, мінамётчы — 134, кулямётчы — 2500, вышывак і аўтаматчы — 15 000, бронетранс-

партыраў — 53, аўтамашыны — 5912, радыёстанцыі — 30, коней — 1 570". "Воіскі 2-га Беларускага фронту ў раёне вусця ракі Вісла на ўсход ад Данцынга і на каесе Пуштыгер-Не-рунт на паўночны ўсход ад Гдыні працягваюць прыём капітуляцыйных нямецкіх войскаў. З 9-га па 11-га мая задалося ў палон 35 000 нямецкіх салдат і афіцэраў і 7 генералаў. У ліку палонных генералаў, апрача раней аб'яўленых, — камандзір 12-й авіяпалкавай дывізіі генерал-лейтэнант Шліпер. Апрача таго, узята ў палон на востраве Борніхольм 12 000 чалавек на чале з начальнікам гарнізона генерал-лейтэнантам Вутман, усяго па фронце — 47 000 чалавек. Нашы войскі занялі вострав Борніхольм".

"Усёго з 9 па 11 мая на ўсіх франтах узята ў палон больш чым 560 000 нямецкіх салдат і афіцэраў і 45 генералаў".

Складаны і цяжкі быў шлях мінчаніна Вячаслава Іосіфавіча Бурчаўскага па дарогах Вялікай Айчыннай вайны. Пачаўся ён у сярэдзіне лета 1941 года ў Кінгісепскім умяшчальным раёне Ленінградскай вобласці ў адным з кулямётных дотаў.

У раёне іх абароны было неспакойна. Ад раненых, якіх накіроўвалі ў бок Ленінграда, стала вядома, што гітлераўцы вельмі востра іх шукаюць.

Раніцай 14 жніўня 1941 года радыё ў Украіну, які вёў назіранне праз стэрэатрубу, дадаў Бурчаўскаму:

— Таварыш камандзір! Бачу, трох матацыклістаў на дарозе з Нарвы. Відаць, немцы.

Сяржант Бурчаўскі паглядзеў у акуляр стэрэатрубы і сказаў:

— Так, гэта гітлераўцы, але агню па іх не адкрываць. Гэта разведка. Прапусцім яе. Сустра-

нем агнём асноўную калону, якая павінна вельмі востра іх шукаць.

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

— Па фашыстах, доўгімі, агонь!

—

"Еўраньюс"

"Уорлднэт"

Найбольшым попыткам карыстацца білетамі на гульні каманд Італіі і Аргенціны.

Катастрофа ў Кеніі

272 чалавекі загінулі ў выніку катастрофы паравоза ў Кеніі.

Трагедыя здарылася напалёку ад порта Момбаса на поўдні краіны.

Дарагое свавольства

11-гадовы Фрыц Дзінг і яго 8-гадовая сястра Фрыда праводзілі канікулы на востраве дэўдзілі на беразе ракі Ізава (Германія). Фрыц знайшоў невялікую, але вельмі цудоўную бутэльку і... кінуў яе, як ручную гранату. Бутэлка ўдарылася аб дрэва і разбілася, на зямлю перснупі металічныя кроплі ртуті.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНИКАВАЯ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА"

"Суперчэннэл"

"І яно не будзе апошнім", — пазбягаў кіраўнік групы Мік Джэгер. Разам са сваімі таварышамі — музыкантамі Джэгер прыпыў у Нью-Йорк на ахце, якая калісьці належала прэзідэнту Джону Кенэдзі.

Міжнародныя крэдыты

Міжнародны банк рэканструкцыі і развіцця афіцыйна аб'явіў аб выдзяленні 1,2 мільяна даляраў палесцінцам. Гэтыя сродкі пойдуць на паліпашэнне жыцця і стымуляванне інвестыцый на тэрыторыях, якія перададзены Ізраілю пад палесцінскія самакіраванне.

"Роліні" коццэца па свеце

Славу рок-гурта "Роліні Стоўна" аб'явіў у Нью-Йорку аб сваім новым сусветным турне.

На два ўдары меней

Урад Сінгапура пайшоў насустрач просьбе прэзідэнта ЗША Біла Клінтана аб змяжненні пакарання амерыканскаму юнаку Майклу Фэю, якога сінгапурскі суд прыгаварыў да 4 гадоў турмы.

Акрамя турэмнага зняволення і буйнога грашовага штрафу, Фэю пагражаў і такое пакаранне — шэсць удараў ратанавай палкай. Урад рэкамендуваў прэзідэнту

"TV-5"

Рэспубліка Сінгапур распаўсюджае аб скарачэнні колькасці ўдароў у шасці да чатырох.

"Абмежаванні" для паслоў

Цяпер паслам Свайленда, які знаходзіцца на перадавым рубяжы дыпламатычнага фронту за мяжой, дазваляецца браць з сабой у замяркі краіны толькі адну жонку.

Аб гэтым важным рашэнні аб'явіў у сталіцы маленькага каралеўства на поўдні Афрыкі Мбабэ міністр замежных спраў прынц Саламон Аламіні ў адказ на адвадзены заплыт у сенате. Паводле ліберальных законаў Свайленда, мужчына мае права мець столькі жонак, колькі яму дазволіць... яго кашчэк.

ТЫДЗЕНЬ ПА ГАРАСКОПУ

9-15 мая

Уважліва сачыце за навінамі, якія атрымаеце ў нядзелю.

СКАРПІЁН

У першую дні тыдня стабілізуецца сардэчнае і фінансавыя справы. Не зноўжывайце алкаголем.

Цудоўны час для каханьня ў сараду. Пазбягайце ўсялякіх плётак.

Пастарайцеся не рызыкаваць у фінансавай сферы ў суботу. Займіцеся гаспадарчымі справамі.

СТРАЛЕЦ

Звярніце ўвагу на сваё здароўе ў панядзелак. Пастарайцеся ні з кім не канфіктаваць.

Поспех у каханні вас чакае ў чацвер.

Нядзелю правядзіце як мага спакойна.

КАЗЯРОГ

Працягвайце больш характэрны і настойлівыя ўсеім на пачатку тыдня. Сур'ёзна абдумвайце кожны свой крок на працы. Бе-ржывыце сэрца ад залішніх хваляванняў.

Магчымы новыя цікавыя зна-аства ў сараду. Поспех у сар-дэчных справах.

У выхадныя вас чакае фінансавая ўдача і цудоўнае па-дарожжа.

ВАДАЛЕЙ

Будзьце уважлівымі ў дарозе ў панядзелак. Атрымаеце нейкія цікавыя навіны. Магчымы якія-матэрыяльны прыбыткі. Не да-вярайце нікому сваіх матэрыяль-ных адносін.

У чацвер пастарайцеся не канфіктаваць з афіцыйнымі інстанцыямі. Нікога сур'ёзнага не плануйце.

Звярніце ўвагу на сваё здароўе ў суботу. Наведзіце сваіх сяброў.

РЫБЫ

На пачатку тыдня стрымлівайце свае эмоцыі ў сям'і.

Поспех у фінансавай сферы і ў каханні магчымы ў сараду.

У выхадныя займіцеся паліпашэннем свайго быту. Пажадана выехаць за горад. Не плануйце ніякіх рашучых крокаў.

АВЕН

Паліпашэнне вашага матэры-яльнага становішча ў панядзелак. Не давярайце нікому сваіх інтымных адносін.

У сараду атрымаеце нейкую цікавую навіну. Не перанакруж-вайце сваю нервовую сістэму. Захоўвайце асцярожнасць у ка-ханні.

Будзьце патрабавальнымі да сябе ў нядзелю.

ЦЯЛЕЦ

Пастарайцеся ажыццявіць усё, што плануеце ў першыя дні тыд-ня. Магчымы фінансавы поспех. Звярніце ўвагу на сваіх родных.

У сараду кантралюйце сітуацыю ў інтымным жыцці.

Не выключана цікавае пада-рожжа ў выхадныя дні. Выра-шацца праблема ў каханні.

БЛІЗНЯТЫ

Пазбягайце сварак з блізкімі ў панядзелак. Адкладзіце ўсе віды фінансавых аперацый.

Не прымайце паспешлівых ра-шэнняў на працы ў чацвер. Буд-зьце уважлівымі ў дарозе.

Спрыяльны час для каханьня ў нядзелю.

РАК

На пачатку тыдня ўстрымайцеся ад ужывання ал-каголю. У асабістым жыцці буд-зьце велікадушнымі. Спрыяль-ны час для любых пачыненняў. Але ў бізнэсе вам лепш пера-качаць.

У чацвер займіцеся спортам. Магчымы нечаканы фінансавы паварот. Стрымлівайце свае эмоцыі.

Магчыма новае знаёмства ў канцы тыдня.

ЛЕЎ

Звярніце ўвагу на сваё здароўе ў панядзелак. Пастарайце-ся больш дыхаць свежым павет-рам. З'явіцца шанец на ўдачу ў матэрыяльнай сферы. Высокі творчы патэнцыял.

Цудоўны час для інтымных ад-носін у пятніцу. Не верце ніякім плёткам.

У нядзелю наведзіце царкву. Не адказвайце неспра-вадліва на неспра-вадлівасць.

ДЗЕВА

Будзьце асцярожнымі ў фінансавай сферы ў аўторак. Пазбягайце сур'ёзных захвор-ванняў.

У чацвер больш часу пры-святце сваім блізкім.

Вам прыйдзецца вырашаць нейкую грашовую праблему ў суботу.

Займіцеся сваім асабістым жыццём.

ШАЛІ

Можаце дамагчыся жаданага выніку нягледзячы ні на што на пачатку тыдня. Пастарайцеся зразумець свайго каханага.

У чацвер і пятніцу не сварыце-ся з супрацоўнікамі і роднымі.

СЁННЯ — ДЗЕНЬ РАДЫЁ

Без рэвалюцый пражыць можна...

Цяпер, калі газеты выходзяць нерэгулярна, і падпісчыкі тыднямі не атрымліваюць свае выданні, радыё стала для многіх гараджан і насельніках практычна ўсёй беларускай "глыбіні" адзіным сродкам сувязі са светам. Як жывецца сёння нашым калегам — радыёжурналістам? Госьць "ЧЗ" — галоўны рэдактар студыі інфармацыйных праграм рэспубліканскага радыёвяшчання Леанід АНОП.

— Рэдакцыя, якую ўзначальвае вы, Леанід Пятровіч, заўсёды пастаўляе на слухам самую гарачую і свежую інфармацыю. Ці не маглі б вы падаўляць сёння з нашымі чыта-чамі якіх-небудзь навінаў, што яшчэ не гучала ў эфіры?

— Тое, што мы заўсёды радыём слухаюць цікавай інфармацыі, — добры камплімент у дзень пра-фесійнага свята... У жыцці, на жаль, праблема апэратыўнага і аб'ектыўнага інфармавання людзей да канца не выраша-на. Прычын таму шмат — ад тэхнічных да творчых — і не аб іх сёння размова. Скажу так, што практычна ўсё, што залежыць ад нашага калекты-ву ў пашырэнні інфармацыйнай прасторы, з'яўляецца праблемай.

— Інфармацыйныя праграмы на Беларускім ра-дыё гучаць па тры і больш гадзін у суткі. Для нашай невялікай дзяржавы, я лічу, гэта дастаткова, каб раска-заць пра ўсё, чым жыве і Беларусь, і блізкае замежжа, і свет. Тут будзе якаясь дара-чы, праўда, нягледзячы на за-ключную частку вашага пытан-ня аб навіне, якая яшчэ не гучала. Інфармацыя як жанр журналістыкі ад-рознваецца ад іншых яшчэ і ў тым сэнсе, што яе ў запас не пакінеш — праз гадзіну-другую навіна, якая не пра-гучала па радыё, перастае быць навіной. Або іншыя рас-кажыце пра яе, або яна маральна састарэе. Але ж... Не ўсе, напэўна, яшчэ веда-юць, што граф Прушынскі не будзе першым прэзідэнтам Рэспублікі, што ў маі чакае-ца зніжэнне цен на некаторыя тавары. Аднак усё гэта бяж-

не перад тым, што вядучаму праграмы "Радыёфакт" Ал-ксандру Цітаўцу адрозніе пасля свята спонсінска сарак гадоў. Мы ўсе яшчэ маладыя, і наш час не прайшоў...

— Дарэчы, пра "Радыёфакт". Безумоўна, гэта адна з самых па-пулярных сёння ў рэспубліцы радыёперадач. Ці лёгка хлеб у журналістаў, што працуюць на ёй?

— Лёгкага хлеба ў жыцці ўвогуле не бывае. А ў час палітычнага вальтуўні, апан-тасці да ўлады мала да чаго здатны палітыкаў і рэвалю-цыйных заў кожнай партыі і руху, усім фронтам разам і усім іх лідэрам паасобку хо-чацца мець у сабрах такі магутны і аўтарытэты, не запэкачы супрацоўніцтвам ні з бэльмі, ні з чырвонымі рушакі "Радыёфакт". Толькі Бог і маё збалае сэрца веда-юць, колькі сілы і моцы патрэбна на тое, каб адбіцца ад нашых, быць нейтральнымі адносна палітычных плынь у сям'і. Я ўжо не раз заўважыў і хачу яшчэ раз падкрэсліць, што палітыкаў цікаўлюся роўна столькі, колькі гэта трэба для работы. Многія рэчы ў ёй успрымаю, як шыркі. І тут нікога не зробіш: пакуль будучы шыр-ка, будзе і шыркі...

— Трэба думаць, што напярэ-дадні прэзідэнцкіх выбараў эфіры час будзе надзвычай важны рэччю для кандыдатаў на пост кіраўніка нашай дзяржавы. Зразумела, папулярнасць інфармацыйных праграм робіць іх вельмі жаданай трыбунай для прамоўцаў. Ці магчыма забясп-чыць адпаведныя ўмовы для выступленняў усіх тым, хто прэ-зэндуе на пасаду першага прэзідэнта рэспублікі? Увогуле,

ці прытрымліваецца галоўна рэдакцыя інфармацыі якіхсьці палітычных сімптэі і антыпа-тэй у гэтым сэнсе?

— Адрозніе па пазіцыі сваёй асабіста і калектыву службы інфармацыі — у асвятленні падрыхтоўкі да выбараў і саміх выбараў прэзідэнта прыпыну роўнасці і аб'ек-тывнасці будзе асноўным. Зрабіць гэта будзе не за 30 ужо і складае — з 30 сакавіка 1994 года дзейнічае Закон Рэспублікі Беларусь "Аб выбарах прэзідэнта Рэспублікі Беларусь", а на-даўна прынята канкрэтная і, мне здаецца, разумная па-станова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь і Цэн-тральнай камісіі па выбарах прэзідэнта аб парадку кары-стання кандыдатамі ў прэзідэнты сродкам масавай інфармацыі. Там усё раскла-дзена, як кажуць, па паліцах.

Крыху насцярожвае толькі тое, што для нашай не такой ужо і вялікай нацыі застанца шмат (па аднаму на пяцьсот тысяч) палітыкаў, здольных крывава дзяржаваць. Ці няма тут чаго ад ленинскіх "ку-харкі"? Але дэмакратыя ёсць дэмакратыя, суаічыннікі ня-хай самі робяць выбар. І калі людзі яшчэ здольны адрозніць танны папулізм ад складаных рэалій жыцця, то яны выбе-руць дастойнага прэзідэнта, калі не — атрымаюць

кіраўніка, за якога будзе пасла і смешна, і сорамна, і да слёз крыўда.

— Як вы ставіцеся да змянення статусу Беларускай нацыянальнай тэлерадыёкам-паніі? Ці адбілася змена шматлікіх на рабоце вашай рэдакцыі?

— Пытанне крышчак не-дакладнае. Справа ў тым, што статус наш не змянілі, а змянілі тое, што было раней, і правільнае, што было раней, — мы зноў сталі дзяржаўным камітэтам па тэлебачанні і радыёвяшчання. Рэвалюцыі, нават у назвах, не самы лепшы метад палепшэння рабо-ты. Без рэвалюцый пражыць можна, яны ніколі і нікога не стваралі, акрамя крыві і канфіктаў.

— Дзякуй вам, Леанід Пят-ровіч, за гутарку. І прымеце разам са сваёй радыёкаман-дай вышаванні з пра-фесіянальным святкам ад ка-лектыву "чырваназменаўцаў".

Гутарыла Вольга ШАЎКО.

НА ЗДЫМКУ: галоўны рэдактар студыі інфармацыйных праграм рэспубліканскага радыё-вяшчання Леанід АНОП (у цэнтры) і вядучыя праграмы "Радыёфакт" Алена ШВАЙКО і Аляксандр ЦІТАВЕЦ.

Фота Югена ПЯСЕЦКАГА.

Разгуляўся Юр'еў конь...

□ Ніна БУРАКОЎСКАЯ

Юр'я (23 красавіка ст.ст., 6 мая н.ст.) з'яўляўся найбольш папулярным пасля Вялікадня веснавым святкам на Беларусі. Святы Юры лічыўся заступнікам сельскай гаспадаркі і апекуном сямейскай жывёлы, ён "адмыкаў зямлю, пускаў расу". У гэты дзень сяляне раніцай абыходзілі свае жытнія палі з кавалкам велікоднага пірага, фарбаваным яйкам, хлебам, соллю, асвячонай вярбой. Прасілі Юрыя засцерагчы нібу ад граду, даць добры ўраджай, качаліся ў жыццё па першай расе, якая, паводле народнага павер'я, прыносіла здароўе ўсяму жывому. На Юр'я адбывалася ўрачысты абрад першага выгану кароў на пашу, ён суправаджаў рознымі магчымымі дзеяннямі і прыкметамі. Юр'еў дзень быў таксама святкам пастухоў. Святакавалі пастухі надзячорак у полі. "Пяжкі" на вогнішчы абрадавую траву — яечню, наладжвалі пачастунак, рабілі абыходнае шэсце вакол статка з магчымымі замовамі "ад гада бягучага і ад звера ліхога" і з тэатралізаванымі сцэнкамі. У ноч на Юр'я выводзілі першыя коней на начлег (на поўначы Беларусі крыху пазней — на Міколу, 9 мая ст.ст.). У беларускай існавала павер'е, што да 23 красавіка нельга выводзіць коней у поле на начлег, таму што святы Юры з'яўляецца гаспадаром дзікіх звяроў і назіраў, каб ваўкі не краналі тую скаціну, якая ім не назначана. Пры гэтым гаспадары прытрымліваліся пэўнага рытуалу — абдорулі нацхенікаў харчамі, якімі яны потым усе разам частаваліся. Абрадавыя дзеянні былі насычаны атмасферай урачыстасці, радасным святковым настроям, маляўнічымі цырымоўкамі.

Асабліва жыва і радасна спраўляла Юр'еўскае свята мо-ладз. Юнакі і дзяўчаты, ар-ганізавалі рытуальныя шэсці па вёсках, спявалі юр'еўскія песні, наладжвалі гульні і забавы. Мо-ладз радавалася вясне, жыццю, радасцю і шчасцю. У Грод-зенскай губерні дзяўчаты і хлопцы выходзілі сустракаць Юр'я напярэдадні, вечарам 22 красавіка. Яны збіраліся за вёс-кай, на скрыжаванні дарог і спа-валі:

Да мя Юр'я пачынаем, Пана Бога звылічым. Відзі, падай жа, Божа, ключ. Адмыкнуць зямлю, выпусціць расіцу.

Да на жита, на пшаніцу, на ўсюкую пшаніцу.

Натопу накіроўваўся ў вёску і тройчы з песнямі абыходзіў яе з канца ў канец. Затым хор абы-ходзіў двары маладзці, якія выйшлі замуж у мінулым годзе, і звартаўся да іх:

Маладая маладочка, Выхізі, выйдзі на вулчак. Вынясі нам падарачка. Падарачка — пасочак!

Маладзюха кідала пояс, спевакі разывалі яго на кавалкі і за-хоўвалі ў якасці лекавага сродку ад суроўкаў і дурнога вока. У свя-точны вечар 23 красавіка мо-ладз праводзіла Юр'я.

За вёскай наладжвалі гульні. Дзяўчаты дзяліліся на дзве гру-пы і хорам пераключаліся:

— Юр'я! Вечар добры, Юр'я! — Юр'я! Падай ключ, Юр'я! — Юр'я! На што ключ? Юр'я!

— Юр'я! Зямлю адмыкаць.

— Юр'я! На што адмыкаць?

— Юр'я! Расу пушчаць, Юр'я!

— Юр'я! На што раса? Юр'я!

— Юр'я! Для каровак, Юр'я!

У Кобрынскай павеце моладз "спраўляла Юр'я" наступным чынам. Рыхтавалі пачыналі за-гадзя, за тыдзень — два да свята. Дзяўчаты абыходзілі вёскі і збіралі прысмакі "на каравая": яйкі, масла, сыр, каўбасы, пшанічную мuku, часам ім давалі і грошы. Для святкавання зы-чайна выбіралі хату, у якой ёсць дзяўчына-нявеста. Напярэдадні свята дзяўчаты наводзілі ў хату парадка: мылі сталы і лавы, пад-мывалі двор, смажылі, варылі святковныя стравы, пеклі каравая. Хлопцы куплялі гарэлку, піва і мёд. Каравая ўпрыгожвалі зя-леням (барынкам), стужкамі і клалі на вёска ад дзвярэй. У дзень свята ў выбранай хатэ збіралася моладз, прыходзілі глядзець і аднаўскаючы-дарослыя, ста-ры і дзеці. Увесь натопу вы-ходзіў на вуліцу з песнямі, муз-ыкай і сокамі і накіроўваўся ў по-ле. Напярэдадні ішоў хлопці і не-с на галаве ў вёска каравая. На ніве ўсе становіліся на калені і маліліся. Затым рвалі жытнёвыя сцябіны і кідалі на каравая, каб быў добры ўраджай у гэтым го-дзе. Тым жа парадкам працёсся вярталася назад у вёску, і адбывалася пачастунак. Уся ноч пра-ходзіла ў песнях, музыцы і тан-цах.

Наогул, абход азімага поля з караваем на дошцы па юр'еўскай расе бытаваў у розных мясцінах Беларусі.

У Навагрудскай павеце дзяўчаты таксама рыхтавалі ка-равая і ў суправаджэнні хлопцаў урачыста неслі яго над галавой па вёсцы. Заходзілі з вяснянамі да ганаровых гаспадароў, каб, паводле звычай, удзельніцам аб-раду болей не давалася хадзіць з караваем на Юр'я, а паш-часцілася да наступнага года выйсці замуж. Хлопцы выкуплялі каравая. Пасля адбывалася агульная выпіўка і закуска.

Юр'еўскія шэсці, карагоды, за-бавы адбываліся ўсюды з масо-вым каларытам і дэкаратыўным асаблівасцямі. У гульніх і песнях моладз заўсёды прысутнічалі жартоўныя, любячыя і шлоб-ныя матэмы. На поўначы Белар-усі, у прыватнасці, дзяўчаты вядзілі карагод у полі, каля жита, спяваючы святковную песню ў форме дыялога:

— Юра барадаты, стары, нежа-наты, Юра, ажаніся!

— Матка, дзевач нету, Толькі адна ружа і тая ў ага-родзе.

Садам абсаджана, тынам абты-нана. Жытам абсеяна.

Я сад парублю, я й тын палам-лю. Жыта на хлеб сажу, ружу к сабе вазьму.

"Ружа" стала ў сярэдзіне кру-га, "Юра" — звонку. Пры словах

"Я сад парублю" хлопец кідаўся на круг, каб ухаліць "Ружу", дзяўчаты не пускалі яго. Калі "Ружу" ўдавалася хваліць, гульба пачыналася з новымі салістамі.

Даволі распаўсюджаны былі варыянты гульнівай песні "Разгуляўся Юр'еў конь", якая выконвалася ў выглядзе спа-борніцтва паміж дзяўчатамі і хлопцамі.

Разгуляўся Юр'еў конь, разбіў камень капітом.

Як у камені зерне ёсць, так у хлопцаў праўда ёсць!

Разгуляўся Юр'еў конь, разбіў арах капітом.

У том араху ядро ёсць, у дзяўчынак праўда ёсць!

А вы, хлопчыкі, бязжыце, вашы конікі ў жыцце.

А ты, мілы, не бяжы, бо твой конік на мяжы.

Загарэўся сыр бор. Ніваю Юр'я, ніваю! Пайшлі хлопцы гасці, рашатам ваду насіці.

А ў рашце вады нет, а ў хлоп-цаў праўда нет.

Пайшлі дзеўкі гасці, аянкім ваду насіці.

А ў вянчак вада ёсць, а ў дзе-вачак праўда ёсць.

Аграарна-каляндарнае свята Юр'я фактычна азначала са-праўдны прыход вясны, цяпла, па-чатак саўбы на палях і агародах, адкрыцця пастуховскага сезона, абуджэнне прыроды. Таму так радасна яно спраўлялася ўсім на-родам Беларусі.

